

Ecologisch Werkprotocol Elshof- Zuid te Anna Paulowna

Mitigerende maatregelen in het kader van de Flora- en Faunawet

Definitief

V.O.F. Polderkamer

Grontmij Nederland B.V.
Alkmaar, 5 september 2011

Verantwoording

Titel : Ecologisch Werkprotocol Elshof-Zuid te Anna Paulowna
Subtitel : Mitigerende maatregelen in het kader van de Flora- en Faunawet
Projectnummer : 265919
Referentienummer : SR-AM 02
Revisie : 02
Datum : 5 september 2011

Auteur(s) : ing S.J. Roodzand
E-mail adres : sandra.roodzand@grontmij.nl
Gecontroleerd door : ing. M. Kolen
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : ir. A. Makkinga
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Robijnstraat 11
1812 RB Alkmaar
Postbus 214
1800 AE Alkmaar
T +31 72 547 57 57
F +31 72 547 57 50
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Het plangebied.....	4
1.3	Voorgenomen werkzaamheden.....	5
2	Beschermde soorten.....	6
2.1	Onderzoeksresultaten.....	6
2.2	Effectenbeoordeling.....	6
3	Ecologisch Werkprotocol	8
3.1	Voorwaarden gedragscode Bouwend Nederland.....	8
3.2	Ecologisch werkprotocol vissen.....	9
3.3	Ecologisch werkprotocol vogels.....	10
	Bijlage 1. Verklaring, werken conform werkprotocol.....	11
	Bijlage 2. Visseninventarisatie	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Ten behoeve van de realisatie van de woningbouw Elshof-Zuid te Anna Paulowna worden enkele (delen van) watergangen gedempt. Uit onderzoek (zie bijlage 2) is naar voren gekomen dat hier de kleine modderkruiper voorkomt. De kleine modderkruiper is beschermd onder tabel 2 Flora- en faunawet, verstoring van deze soort is dan ook niet toegestaan. Binnen dit Ecologische Werkprotocol worden mitigerende maatregelen beschreven welke negatieve effecten op de kleine modderkruiper doen voorkomen.

Voor nagenoeg alle activiteiten zijn gedragscodes goedgekeurd en hier kan iedereen gebruik van maken (bron: Dienst Regelingen- LNV-loket). Er is altijd wel een gedragscode die past bij de werkzaamheden. Het is hierbij echter van belang dat in overeenstemming met die gedragscode wordt gewerkt. Dit moet ook kunnen worden aangetoond. Om deze reden wordt de inhoud van de gedragscode verwerkt in deze werkprotocollen. De vrijstelling geldt voor de activiteiten en soorten die in de gedragscode zijn beschreven.

Binnen dit ecologisch werkprotocol wordt gerefereerd aan de Gedragscode Flora- en Fauna Bouwend Nederland¹.

Voorafgaand aan de werkzaamheden dient dit werkprotocol door de uitvoerder en V.O.F. Polderkamer te worden ondertekend. In bijlage 1 is hiervoor een formulier bijgevoegd.

In de bijlage zijn de volgende documenten opgenomen:

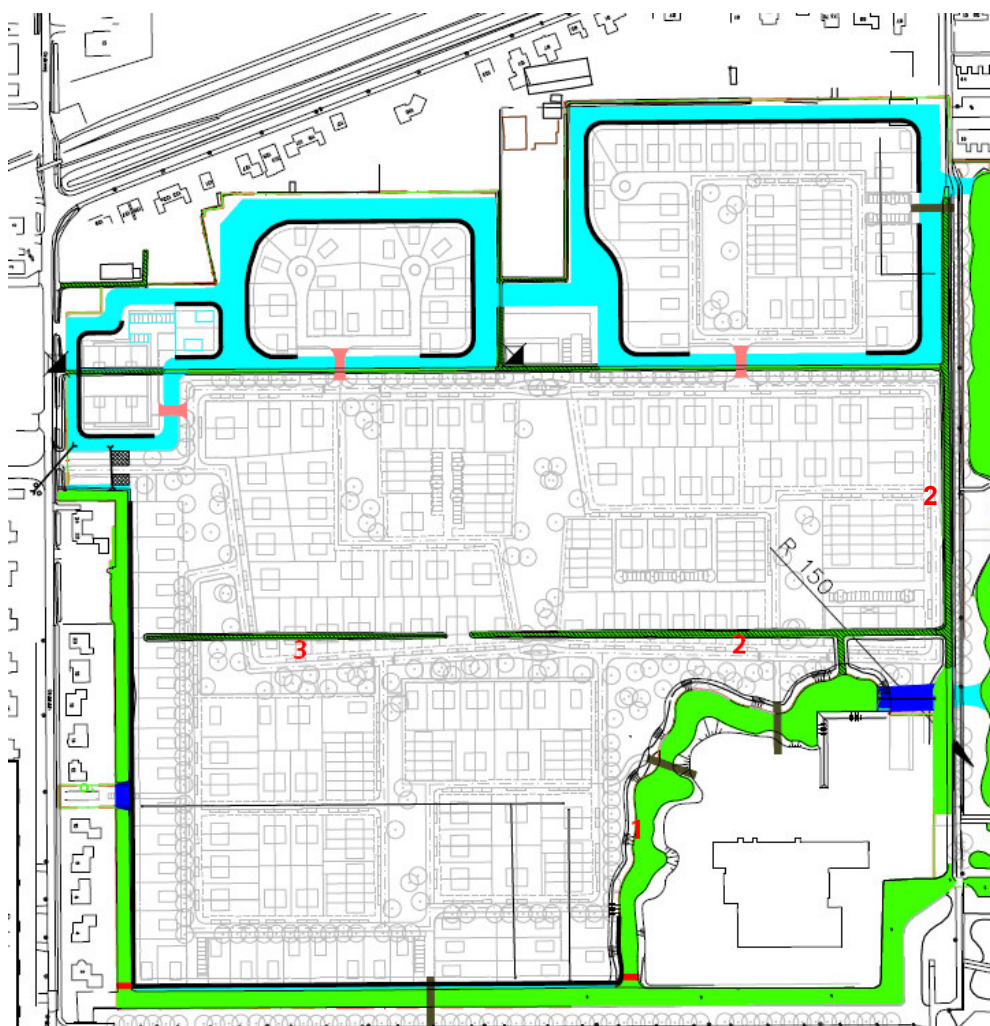
1. Verklaring, werken conform werkprotocol;
2. Notitie visseninventarisatie.

1.2 Het plangebied

In figuur 1 is de ligging van het plangebied weergegeven, het werkgebied bestaat uit drie verschillende watergangen. In figuur 2 en 3 zijn enkele foto's weergegeven.

Watergang 1 is brede sloot is via een kleine sluis verbonden met de vaart die parallel loopt aan de Robijn. Door de lagere waterstand van de vaart is hier echter geen migratie naar watergang 1 mogelijk. Verder is watergang 1 d.m.v een ondiepe geul verbonden met watergang 2. Watergangen 2 en 3 zijn smalle, ondiepe sloten. Watergang 2 is direct verbonden met de sloot die loopt langs de noordrand van het braakliggend terrein. Watergang 3 is geheel afgesloten/ geïsoleerd (zie bijlage 2).

¹ Gedragscode Flora- en fauna, oktober 2009. Bouwend Nederland en NEPROM.

Figuur 1: De onderzochte watergangen, aangegeven met 1, 2 en 3. (let op: indicatie van de ontwikkeling is weergegeven)

Figuur 2: Links= watergang 1 (stuw) en rechts= afscheiding watergangen 2 en 3.

1.3 Voorgenomen werkzaamheden

Ten behoeve de realisatie van de woningbouwlocatie Elshof-Zuid, worden enkele watergangen of delen van watergangen gedempt. In figuur 1 zijn de te dempen watergangen weergegeven (watergangen 2 en 3). Watergang 1 wordt (tijdelijk) gedempt ten behoeve van de tijdelijke huisvesting gemeente Hollands Kroon.

2 Beschermde soorten

2.1 Onderzoekresultaten

In watergang 1 zijn vijf verschillende vissoorten aangetroffen. De aangetroffen soorten betreffen:

- driedoornige stekelbaars (3);
- tiendoornige stekelbaars (2);
- zeelt (2);
- snoek (1);
- kleine modderkruiper (3).

Afgezien van de kleine modderkruiper kennen de overige vissoorten geen beschermde status. Ook zijn enkele volwassen groene kikkers (tabel 1 Flora- en Faunawet) waargenomen.

In watergang 2 is slechts één tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Verder zijn ook hier groene kikkers waargenomen en enkele larven van de kleine watersalamander gevangen. Groene kikker en kleine watersalamander zijn beide algemene soorten van tabel 1 Flora- en Faunawet.

In watergang 3 zijn geen vissen of amfibieën aangetroffen.

Uit de bemonstering komt naar voren dat in ieder geval in watergang 1 kleine modderkruipers voorkomen, een soort die valt onder tabel 2 van de Flora- en Faunawet. Ook zijn hier nog vier andere algemene vissoorten en groene kikkers waargenomen. In watergang 2 is slechts één tiendoornige stekelbaars aangetroffen, en verder adulte groene kikkers en larven van de kleine watersalamander, beide algemene soorten van tabel 1 Flora- en faunawet. Kleine modderkruipers zijn hier niet gevonden. Omdat deze watergang in directe verbinding staat met watergang 1 is het voor kleine modderkruipers echter wel mogelijk deze te bereiken. Watergang 3 is geheel afgesloten. Hier zijn geen vissen en amfibieën aangetroffen.

Figuur 3: Waarneming kleine modderkruiper 30-05-2011.

2.2 Effectenbeoordeling

Wanneer watergangen of delen van watergangen worden gedempt gaat leefgebied van de kleine modderkruiper verloren. Daarnaast kan bij het vergraven van watergangen of andere werk-

zaamheden in het watersysteem verstoring van de kleine modderkruiper optreden. Voor de kleine modderkruiper zijn op deze locatie geen compenserende maatregelen nodig. De soort is in de omgeving zeer algemeen en wijd verspreid aanwezig (Ravon, 2008²).

Vernietiging van leefgebied en verstoring van kleine modderkruiper is in het kader van Flora- en Faunawet niet toegestaan en dient ontheffing te worden aangevraagd of te worden gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode. Binnen dit project is ervoor gekozen om te werken conform de goedgekeurde gedragscode Flora- en Fauna Bouwend Nederland.

² Ravon, 2008. Bijzonder vissoorten in Noord-Holland.

3 Ecologisch Werkprotocol

3.1 Voorwaarden gedragscode Bouwend Nederland

In onderstaand kader staan de randvoorwaarden ten behoeve van de Flora- en Faunawet tijdens het 'dempen van watergangen'. Deze voorwaarden vormen het uitgangspunt voor het ecologisch werkprotocol.

7.4.3 Het dempen van watergangen (tabel 2)

Voorafgaand aan de werkzaamheden worden de aanwezige soorten geïnventariseerd. Als geen tabel-2- of -3 soorten en geen broedende vogels worden aangetroffen zijn geen extra maatregelen nodig. Voor de wel aanwezige vogels en tabel-2 en -3 soorten of broedvogels wordt een ecologisch protocol opgesteld (zie par. 6.6). Aangetroffen broedgevallen dienen altijd te worden ontzien, ook buiten de genoemde broedperiode.

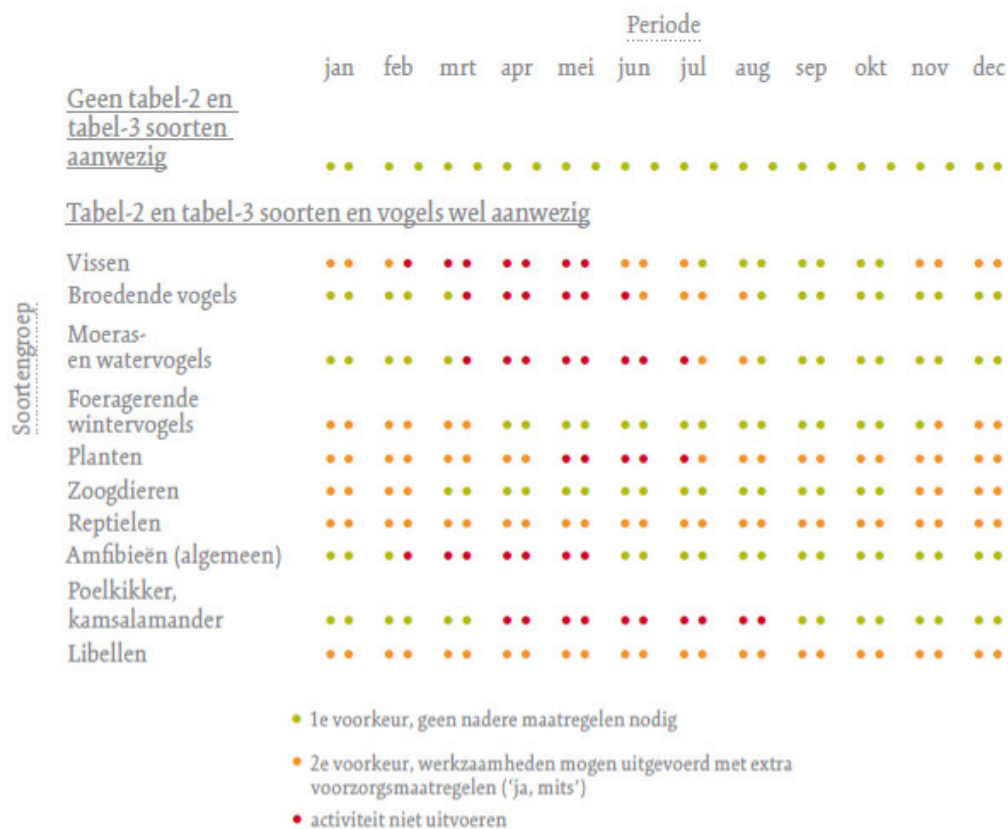
Aandachtsoorten zijn onder meer:

- > vissen: biermpje, bittervoorn, grote modderkruiper, kleine modderkruiper, rivierdonderpad, meerval, beekprik, elrits, gestippelde alver, rivierprik;
- > amfibieën: poelkikker, heikikker, kamsalamander;
- > insecten: groene glazenmaker (libellesoort in drijvende vegetaties van krabbescheer);
- > zoogdieren: jachtgebieden van vleermuizen of waterspitsmuizen; vliegroutes van vleermuizen;
- > planten: diverse orchideeënsoorten, waterdrieblad, wilde gagel.

Voor de aanwezige vogels en tabel-2 en -3 soorten wordt een ecologisch protocol opgesteld (zie par. 6.6).

Het afdammen, dempen of leegpompen van watergangen wordt op plaatsen waar tabel-2 en tabel-3 soorten worden verwacht in beginsel uitgevoerd buiten de voortplantingsperiode en winterrust van amfibieën, reptielen en vissen.

Bij het dempen van een watergang wordt het water één richting uitgedreven zodat aanwezige vissen en amfibieën kunnen ontsnappen. Wanneer dit niet mogelijk is dan worden de vissen en amfibieën tijdig weggevangen en elders in een geschikt biotoop uitgezet. Ditzelfde geldt voor de gastheren van deze soorten, zoals de zoetwatermossel voor de bittervoorn. Op locaties waar voortplanting van de kamsalamander wordt vermoedt, worden werkzaamheden pas na 1 oktober uitgevoerd. Voor het vangen en elders uitzetten van beschermde dieren kan in sommige gevallen een ontheffing van artikel 13 en 14 van de Flora- en faunawet nodig zijn. Laat u hierover goed adviseren.

Figuur 4: Voorkeursperiode voor dempen van watergangen.

3.2 Ecologisch werkprotocol vissen

Op basis van bovenstaande voorwaarden uit de gedragscode Flora en Fauna Bouwend Nederland wordt een werkprotocol opgesteld.

Demping watergangen

- De dempingwerkzaamheden vinden bijvoorkeur plaats in de periode half juli- oktober.
- Indien extra voorzorgsmaatregelen worden getroffen mogen de werkzaamheden ook worden uitgevoerd in de periode november- half februari en juni- half juli.
- Het dempen van de werkzaamheden mag niet worden uitgevoerd in de kritische periode half februari- mei.

Voorzorgsmaatregelen

Onder extra voorzorgsmaatregelen worden maatregelen bedoeld welke de gunstige staat van instandhouding van de soort garanderen. In dit geval gaat het hierbij om maatregelen die voor de kleine modderkruiper worden uitgevoerd.

Indien voorafgaand aan de demping de kleine modderkruiper wordt afgevangen en elders wordt uitgezet, zal de soort geen negatieve effecten van de werkzaamheden ondervinden. Het afvangen van de vis kan worden beschouwd als 'extra voorzorgsmaatregel', maar is in dit geval in elke periode noodzakelijk. De te dempen watergangen staan wel in open verbinding, maar het risico is dat de kleine modderkruiper bij gevaar/ verstoring in de modder schuilt. Het is dan ook noodzakelijk dat de vissen ten alle tijden worden afgevangen.

De kleine modderkruiper kan bij gevaar/ verstoring zich in de modderbodem ingraven/ kruipen. Om er hierbij zeker van te zijn dat alle kleine modderkruipers worden verplaatst, wordt bij het afvangen ook de bovenste modderlaag afgevist. Om dit goed te kunnen uitvoeren, is het van belang dat voorafgaand aan de demping de watergang wordt afgedamd en langzaam wordt leeggepompt.

De werkzaamheden dienen als volgt te worden uitgevoerd:

Het wegvangen van vis gebeurt op de onderstaande wijze:

1. Voorafgaand aan het dempen van de watergangen worden deze afgedamd;
2. Vervolgens wordt de watergang leeggepompt;
3. Als er circa 10 á 5 cm water in de watergang staat, worden de overgebleven vissen met een schepnet weggevangen en naar de naastgelegen watergang verplaatst. De vissen kunnen worden uitgezet in de watergang waar geen werkzaamheden plaatsvinden;
4. Wanneer er zoetwatermosselen in de watergang liggen, dan worden deze ook 'weggeschept' en in de andere watergang teruggeplaatst;
5. Ten slotte kan de watergang geheel worden drooggelegd en gedempt.

Deze werkzaamheden vinden plaats onder begeleiding van een ter zake kundige.

De vissen worden binnen het plangebied afgevangen en daarbuiten uitgezet. Omdat de vissen niet met het doel 'permanent uit de natuur te onttrekken' is hiervoor geen ontheffing van artikel 13 en 14 Flora- en Faunawet noodzakelijk.

3.3 Ecologisch werkprotocol vogels

Om tijdens de werkzaamheden vertraging te voorkomen, wordt aanbevolen om het terrein ongeschikt te maken voor broedvogels. Hierbij dient te worden gedacht aan bijvoorbeeld oeverzwaluwen welke kunnen nestelen in een berg bouwzand of broedvogels in de oevervegetatie.

In de gedragscode van Bouwend Nederland staat over de oeverzwaluw het volgende opgenomen:

Potentiële broedplaatsen van oeverzwaluwen vóór het broedseizoen regelmatig omploegen, betreden of met folie bedekken. Daarna regelmatig opnieuw omploegen of betreden;

Naast oeverzwaluwen kunnen ook algemene zangvogels of soorten zoals wilde eend of meerkoet tot broeden komen. Hiervoor geldt ook dat terrein voorafgaand ongeschikt mag worden gemaakt voor broedsel, door bijvoorbeeld alle vegetatie te verwijderen.

Als zich ondanks de voorzorgsmaatregelen tijdens of voorafgaand aan het werk een broedvogel vestigt, dan zorgt de bouwonderneming/ uitvoerder er voor dat de desbetreffende vogel(s), hun nesten en eieren tijdens het broeden en zolang de jongen niet zijn uitgevlogen, geen schade of hinder ondervinden (NB: Dit is een wettelijke verplichting).

Bij werkzaamheden in de periode tussen 15 juni en 15 augustus dienen altijd eerst onderzocht te worden of op of nabij het terrein nog broedende vogels aanwezig zijn voordat deze doorgang mogen vinden.

Bijlage 1. Verklaring, werken conform werkprotocol

In dit formulier wordt vastgesteld dat volgens de aangedragen mitigerende maatregelen conform het Ecologisch Werkprotocol wordt gewerkt. Dit wordt tijdens de bouwvergadering (startoverleg) vastgesteld.

De beide partijen verklaren conform het werkprotocol te werk te gaan en de opgestelde werkmethode uit te voeren. Dit wordt door middel van een handtekening vastgelegd.

V.O.F. Polderkamer

Datum:

V.O.F. Polderkamer

Vertegenwoordiger:

Functie:

Handtekening:

Aannemer / uitvoerder

Datum:

Naam aannemer:

Paraaf goedkeuring werkprotocol:

Bijlage 2. Visseninventarisatie

Notitie

Referentienummer
AM-10

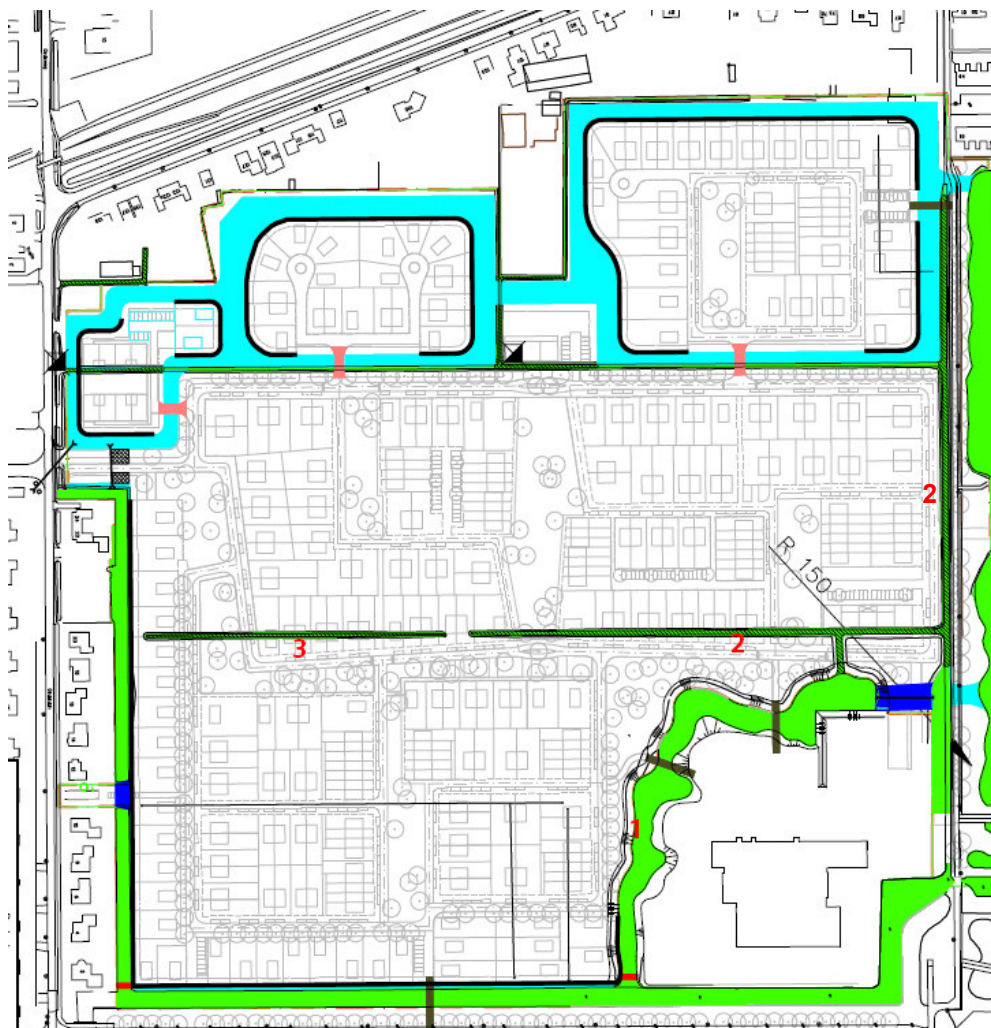
Datum
30 mei 2011

Kenmerk
PN: 265919

Betreft
Vissenonderzoek Elshof-Zuid te Anna Paulowna

1 Inleiding

Voor de realisatie van de woningbouwlocatie Elshof-Zuid te Anna Paulowna worden een sloot/watergang gedempt. Ook twee sloten in het midden van het aanliggende braakliggende terrein zullen in de toekomst worden gedempt. Op figuur 1 zijn de locaties van deze watergangen aangegeven. Om vast te stellen of in deze watergangen geen beschermde vissoorten voorkomen heeft op 30 mei 2011 een vissenonderzoek plaatsgevonden. Dit onderzoek is uitgevoerd door ecoloog P. Spannenburg (Grontmij).

Figuur 1. De onderzochte watergangen, aangegeven met 1, 2 en 3.

Watergang 1 is brede sloot verbonden met de vaart die parallel loopt aan de Robijn door middel van een stuw (afbeelding 1). Hier is echter geen migratie naar watergang 1 mogelijk door de lagere waterstand van de vaart. Verder is watergang 1 verbonden met watergang 2 d.m.v een ondiepe geul (afbeelding 2). Watergangen 2 en 3 zijn smalle, ondiepe sloten. Watergang 2 is direct verbonden met de sloot die loopt langs de noordrand van het braakliggend terrein. Watergang 3 is geheel afgesloten (afbeelding 3).

Afbeelding 1. Watergang 1 (stuw)

Afbeelding 2. Verbinding watergang 1 met watergang 2.

Afbeelding 3. Afscheiding watergangen 2 en 3.

2 Methode

Bij dit onderzoek is gebruik gemaakt van een RAVON-net, speciaal voor de bemonstering van vissen en amfibieën. De watergangen zijn bemonsterd door verschillende biotopen binnen de watergang met het net te bevissen. Hierbij is zowel de bodem (zand, slib), watervegetatie (sterrenkroos, hoornblad) en riet dat in het water stond bemonsterd. Op elke locatie zijn 15 scheppen genomen. De gevangen vissen zijn direct gedetermineerd en op dezelfde plek weer losgelaten.

3 Resultaten

In watergang 1 zijn 5 vissoorten aangetroffen. De gevonden soorten zijn: driedoornige stekelbaars (3), tiendoornige stekelbaars (2), zeelt (2), snoek (1) en kleine modderkruiper (3). Ook zijn hier enkele volwassen groene kikkers waargenomen.

In watergang 2 is slechts 1 tiendoornige stekelbaars aangetroffen. Verder zijn ook hier groene kikkers waargenomen en enkele larven van de kleine watersalamander gevangen.

In watergang 3 zijn geen vissen of amfibieën aangetroffen.

Afbeelding 4. Jonge zeelt, 30-5-2011

Afbeelding 5. Jonge snoek, 30-5-2011

Afbeelding 6. Kleine modderkruiper, 30-5-2011

4 Conclusie

Uit de bemonstering komt naar voren dat in ieder geval in watergang 1 kleine modderkruipers voorkomen, een soort die valt onder tabel 2 van de Flora- en Faunawet. Ook zijn hier nog 4 andere vissoorten gevonden en groene kikkers. In watergang 2 is slechts 1 tiendoornige stekelbaars aangetroffen, en verder adulte groene kikkers en larven van de kleine watersalamander. Kleine modderkruipers zijn hier niet gevonden. Omdat deze watergang in directe verbinding staat met watergang 1 is het voor kleine modderkruipers echter wel mogelijk deze te bereiken. Watergang 3 is geheel afgesloten. Hier zijn geen vissen en amfibieën aangetroffen.